

Basisoptie Maatschappij en welzijn

1ste graad B-stroom
I-MaWe-b

BRUSSEL

D/2024/13.758/358

Versie oktober 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse Regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen verwijzen waar relevant expliciet naar andere leerplannen met het oog op afstemming in de school. Op die manier kunnen leraren over de vakken heen samenwerken en van elkaar leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel wordt voorgesteld. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat wordt gerealiseerd in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit het basisonderwijs, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Ten slotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

1.5 Opbouw van de leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** beschrijft de samenhang binnen de graad en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen en – waar relevant – aandachtspunten aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de doelen die in regelgeving vastliggen. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een ‘+’ bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door ‘K’.

De leerplandoelen zijn meestal ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante doelen vanuit regelgeving. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven.

‘Duiding’ bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een wenk ‘extra’ bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen zijn gerelateerd aan doelen vanuit regelgeving.

2 Situering

2.1 Samenhang in de eerste graad

2.1.1 Samenhang met de algemene vorming

Dit leerplan heeft een sterke samenhang met het Gemeenschappelijk funderend leerplan en met de leerplannen Natuurwetenschappen en Techniek.

2.1.2 Samenhang met de basisopties

Dit leerplan heeft een sterke samenhang met de basisoptie Maatschappij en welzijn van de A-stroom.

2.2 Plaats in de lessentabel

In de B-stroom worden 10 lesuren besteed aan een of meerdere basisopties. Dit leerplan is gericht op 4 lesuren waardoor er voldoende ruimte is voor school en leraren om eigen accenten te leggen. Om de drie interessegebieden in het leerplan (lichaamszorg, lifestyle, voeding) voldoende tot hun recht te laten komen kan het aangewezen zijn om aan deze basisoptie 10 lesuren te spenderen.

Het leerplan is bestemd voor de B-stroom van de eerste graad. Het geheel van de basisvorming en de basisopties voor de B-stroom van de eerste graad vind je terug op de [PRO-pagina](#).

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Maatschappij en welzijn en het vormingsconcept

Het leerplan is ingebed in het vormingsconcept van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. In dit leerplan ligt de nadruk op sociale en maatschappelijke vorming. De wegwijzers uniciteit in verbondenheid, kwetsbaarheid en belofte, verbeelding, generositeit, gastvrijheid, rechtvaardigheid en duurzaamheid kleuren het leerplan. Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen van het leerplan

Op een verantwoorde wijze inzichten m.b.t. een persoonlijke en gezonde levensstijl toepassen

Vanuit een totaalvisie op mens-zijn benaderen en ondersteunen we leerlingen in hun zoektocht naar wie zij zijn en willen zijn in relatie met en tot anderen. Vanuit een visie op kwaliteitszorg leren we hen zorg dragen voor de gezondheid, het lichaam en het welbevinden. Ze ervaren dat aandacht voor de leefomgeving en persoonlijke uitstraling deel uitmaakt van de persoonlijke levensstijl. Oog hebben voor duurzaamheid, verbeelding, kwetsbaarheid en uniciteit in verbondenheid zijn daarbij belangrijke wegwijzers.

Actuele verschijnselen verkennen die de mens, zijn gedrag en het samenleven beïnvloeden

Vanuit het geloof in een duurzame en rechtvaardige wereld en de kracht van de hoop leren we leerlingen met kritische zin omgaan met maatschappelijke vragen en verschijnselen. We focussen op de mens en zijn gedrag en op thema's verbonden met verschillende maatschappelijke domeinen.

De interessegebieden die een belangrijke rol spelen in Maatschappij & welzijn, ontdekken via toepassingsgerichte opdrachten

Leerlingen kunnen worden uitgedaagd door in contact te komen met opdrachten die eigen zijn aan bepaalde interessegebieden en worden beroerd door de passie van leraren of medeleerlingen. Het biedt hen kansen tot het verbreden van de eigen leefwereld. Door het uitvoeren van toepassingsgerichte opdrachten krijgen ze inzicht in de eigenheid van beroepen of functies binnen het brede domein van Maatschappij en welzijn. Zo ontdekken leerlingen welke contexten en vaardigheden hen motiveren en aansluiten bij hun mogelijkheden.

Sociale en communicatieve vaardigheden in verschillende situaties toepassen

De school is voor leerlingen bij uitstek een oefenplaats voor het samenleven in een wereld die gekenmerkt wordt door diversiteit. Vanuit de wegwijzers uniciteit in verbondenheid, generositeit en gastvrijheid leren leerlingen respectvol samenwerken, samen leren en in dialoog gaan met anderen. Het oefenen van communicatieve en sociale vaardigheden in verschillende situaties helpt hen te groeien in verbondenheid.

3.3 Opbouw van het leerplan

Het leerplan is opgebouwd uit twee rubrieken: ‘persoonlijke en gezonde levensstijl’ en ‘sociaal gedrag en maatschappelijke fenomenen’. De krachtlijnen lopen als een rode draad doorheen de rubrieken.

In het leerplan worden 3 interessegebieden geformuleerd:

- lichaamszorg: het eigen lichaam en welbevinden;
- lifestyle: interieur en sfeerschepping, vormgeving en mode;
- voeding: gezonde maaltijden en samen maaltijd nemen.

Leerlingen verkennen de drie interessegebieden vanuit de leerplandoelen. Verbreding en verdieping van doelen binnen een bepaald interessegebied is mogelijk (zie 3.5 *Inspelen op verschillende leerlingenprofielen en oriëntatie*).

Dit leerplan biedt de ruimte om zelf keuzes te maken in het clusteren van doelen en zo tot dwarsverbanden te komen. Het is niet de bedoeling om de doelen in chronologische volgorde af te werken.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Beginsituatie

Heel wat leerplandoelen van de basisoptie sluiten aan bij en bouwen verder op leerplandoelen van de algemene vorming. Aangezien leerplannen van de algemene vorming gelden voor een graad, is er in de leerplannen geen strikte leerstofafbakening per leerjaar. De beginsituatie kan dus alleen met het nodige voorbehoud worden geschetst.

3.4.2 Samenhang met de algemene vorming

Dit leerplan heeft een sterke samenhang met het Gemeenschappelijk funderend leerplan en met de leerplannen Natuurwetenschappen en Techniek. In de basisoptie willen we jongeren hun rol in en hun relatie tot de samenleving verder laten verkennen.

Je hebt als leraar ruimte om keuzes te maken. Afhankelijk van die keuzes komen culturele vorming en natuurwetenschappelijke en technische vorming in meerdere of mindere mate aan bod. Binnen de algemene vorming in de B-stroom krijgen die vormingscomponenten vooral gestalte via het Gemeenschappelijk funderend leerplan en de leerplannen Natuurwetenschappen en Techniek.

- Gemeenschappelijk funderend leerplan:
 - gezonde levensstijl, identiteit, samenleving en maatschappelijke fenomenen en aandacht voor sociale vaardigheden (rubrieken *Uniek en verbonden* en *Geëngageerd en verantwoordelijk*);
 - artistiek–creatief proces (rubriek *Cultureel en artistiek*).
- Natuurwetenschappen, Techniek: vanuit een studie van materie en energie ontwikkelen de leerlingen een aantal inzichten in structuur, functies en samenhang in levende systemen. Mogelijk hebben ze al kennis gemaakt met het concept energie.

Afstemming met de betrokken leraren van de algemene vorming is aangewezen.

3.4.3 Samenhang met de basisopties

Er is een sterke inhoudelijke samenhang tussen de basisopties Maatschappij en welzijn A- en B-stroom. Ondanks de verschillende leerlingenprofielen vind je veel inhoudelijke gelijkenissen tussen beide leerplannen die opportuniteiten bieden tot samenwerking en leren van elkaar. Omdat de basisopties zich richten op verschillende leerlingenprofielen situeert het grootste verschil zich vooral in het omgaan met toepassingsgerichte opdrachten (zie 3.5 *Inspelen op verschillende leerlingenprofielen en oriëntatie*).

3.5 Aandachtspunten

Wat is nieuw?

Voorheen waren de basisopties vooral gericht op één of op een eerder beperkt aantal leerlingenprofielen. Ze werden beschouwd als een logische onderbouw voor één bepaalde finaliteit of studierichting.

De huidige basisoptie Maatschappij en welzijn is ruimer. Ze wil de interesse voor verschillende interessegebieden binnen de context van Maatschappij en welzijn wekken of verdiepen met aandacht voor de eigenheid van specifieke leerlingenprofielen.

Inspelen op verschillende leerlingenprofielen en oriëntatie

Het leerplan van de basisoptie biedt mogelijkheden om in te spelen op verschillende leerlingenprofielen.

Via drie assen van verdieping (abstractie, complexiteit, autonomie) kan je bij de inhoudelijke doelen inspelen op de noden van leerlingen die meer uitdaging nodig hebben. Zo kan je als leraar of lerarenteam enerzijds leerlingen cognitief uitdagen door de complexiteit van de leerinhouden te verhogen. Daarnaast kan je aan de hand van 'extra' wenken leerlingen stimuleren om de doelen op een meer abstraherende of conceptuele wijze te bereiken.

Concrete (toepassingsgerichte) opdrachten laten, afhankelijk van de keuze van bepaalde leerinhouden en beschikbare infrastructuur, toe om te differentiëren naar verschillende leerlingenprofielen die aansluiten bij volgende interessegebieden: lichaamszorg, lifestyle en voeding.

Via de leerplandoelen van de basisoptie kan je verschillende leerlingenprofielen aanspreken door het al dan niet combineren van aspecten uit verschillende interessegebieden. Die interessegebieden kunnen leerlingen helpen bij de oriëntering naar een bepaalde studierichting in de 2de graad binnen het domein Maatschappij en welzijn en bieden opportuniteiten voor het verkennen van verschillende beroepen en contexten zoals zorg, welzijn, lichaamszorg en mode. Leerlingen die geïnteresseerd zijn in mode voelen zich waarschijnlijk aangesproken door het interessegebied lifestyle. Leerlingen met interesse voor haar- en lichaamszorg voelen zich eerder aangetrokken door aspecten van lichaamszorg in relatie tot lifestyle. Leerlingen met interesse voor zorg en welzijn voelen zich dan weer meer aangesproken door aspecten van lichaamszorg, voeding en lifestyle.

Authentieke contexten

Als de basisoptie Maatschappij en welzijn een oefenplaats wil zijn voor (inter)persoonlijke en maatschappelijke vorming én leerlingen wil laten proeven van interessegebieden vooronderstelt dat betekenisvolle contexten:

- de uitwerking van de leerplandoelen wordt best ingebed in het pedagogisch project van de school en sluit aan bij de keuzes die met betrekking tot het Gemeenschappelijk funderend leerplan werden gemaakt;

- bij de keuzes van leerinhouden, situatieschetsen, voorbeelden uit de actualiteit ... is er enerzijds aandacht voor die thema's en situaties die aansluiten bij de leefwereld van de jongeren en hen beroeren. Anderzijds biedt dit leerplan ook kansen om vanuit datgene wat jongeren raakt, hun kijk op de wereld te verbreden;
- een authentieke relatie tussen leerlingen en leraar, waarbinnen verbondenheid en dialoog fundamenteel zijn, is belangrijk. Zo kan leren samenwerken in groep (groepswork) verder worden ingeoefend door middel van actief leren in functie van andere leerplandoelen. Dat biedt (begeleide) oefenkansen om constructief om te gaan met conflicten en respectvol om te gaan met elkaar in een diverse klas en samenleving. Het leerplan biedt ook veel mogelijkheden om bewust in te zetten op constructieve feedback, het coachen van leerlingen ...

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Persoonlijke en gezonde levensstijl

Doelen vanuit regelgeving

LPD 1 + De leerlingen vergelijken het eigen gezondheidsgedrag met actuele wetenschappelijke adviezen over een gezonde levensstijl.

Wenk: Het is belangrijk om een gezonde levensstijl te benaderen vanuit een totaalvisie op gezondheid met aandacht voor het samenspel tussen lichamelijk, mentaal, sociaal en spiritueel welbevinden. Ook omgevingsfactoren beïnvloeden onze gezondheid.

Wenk: Het is belangrijk om te werken met actuele adviezen op wetenschappelijke basis en/of regelgeving:

- voeding en beweging volgens richtlijnen van het recente voedingsvoorlichtingsmodel zoals de voedings- en bewegingsdriehoek, met aandacht voor ergonomie ... (Vlaams Instituut Gezond Leven);
- welbevinden: belang van slaap en ontspanning of rust, mentale veerkracht, uiterlijke verzorging, persoonlijke uitstraling, (vrije) tijd, spiritualiteit, sociale contacten ...

Wenk: Je kan inspelen op aspecten die deel uitmaken van het eigen schoolreglement.

Wenk: Je kan inspelen op onderwerpen die leerlingen uit de eerste graad beroeren zoals

medicatiegebruik, alcoholgebruik en energiedranken, gamen, veiligheid, gedrag in het verkeer, seksualiteit, leefomgeving ...

Wenk: Je kan leerlingen

- experimentjes laten uitvoeren zoals handen wassen met vloeibare optische witwasmiddelen en door beschijnen met UV-lamp controleren of handen goed en geheel zijn gewassen;
- werken met verklikkers voor controle tandhygiëne
- zuur- of ph-gehalte meten in frisdranken, shampoos ... (cf. Natuurwetenschappen, Techniek).

LPD 2 De leerlingen tonen aan hoe ze een gezonde levensstijl integreren in hun leven en omgeving.

Wenk: Je kan leerlingen betekenisvolle opdrachten aanreiken die aanleiding geven tot het verwoorden van tips en mogelijkheden:

- een experiment laten doen met een db-meter. Je kan op meerdere locaties verschillen in geluidsterkte laten opmeten: de klas, de speelplaats, werkplaatsen waar men met toestellen werkt, maar ook een kapsalon, een keuken of meer algemene locaties.
- een bevraging in verband met voedingsgewoontes laten opstellen en laten afnemen in de school of binnen bepaalde klassen. De resultaten van de bevraging of enquête kunnen ze nadien verwerken.
- productinformatie laten vergelijken, bv. etiket, bijsluiter, nutriscore ... (Natuurwetenschappen, Techniek).

Wenk: Je kan dit leerplandoel linken aan LPD 8 en Nederlands. Je kan leerlingen gericht informatie laten opzoeken en verwerken, iets laten presenteren ... Als je werkt rond hygiëne kan je het leerplandoel in samenhang zien met LPD 3. Met betrekking tot een gezonde levensstijl kan je bij hygiëne denken aan persoonlijke lichaamshygiëne, hygiëne van de leef- en leeromgeving, [voedselveiligheid](#).

Wenk: Je kan leerlingen via aspecten van [visuele communicatie](#) hun levensstijl verwoorden.

LPD 3 De leerlingen passen basisvaardigheden, -technieken en -materialen toe met betrekking tot gezondheid en lifestyle bij het uitvoeren van activiteiten.

★ Aandacht voor methodisch, milieubewust, veilig, hygiënisch, ergonomisch en economisch handelen

Wenk: Je kan het toepassen van [gezondheidsvaardigheden](#) als rode draad hanteren bij het ontwerpen van opdrachten voor leerlingen. Je laat hen wetenschappelijk onderbouwde informatie opzoeken (LPD 1+) in functie van het samenstellen van een gezonde maaltijd, over het belang van het gebruik van zonnecrème als onderdeel van de dagelijkse lichaamsverzorging ...

Wenk: Je kiest voor toepassingsgerichte (deel)opdrachten die in een beperkte onderwijstijd te realiseren zijn. Inspiratie voor activiteiten vind je [hier](#). In de eerste graad voeren leerlingen activiteiten uit met een lage moeilijkheidsgraad, aan de hand van duidelijke instructies en onder directe begeleiding van de leraar.

Wenk: Bij het uitvoeren van activiteiten leren leerlingen methodisch, milieubewust, veilig, hygiënisch, ergonomisch en economisch handelen (kwaliteitsbewust handelen):

- maak op niveau van de school afspraken rond het gebruik en de aard van stappenplannen (methodisch handelen, met veel of zonder visuele ondersteuning) en rond de gehanteerde criteria m.b.t. kwaliteitsbewust handelen;
- milieubewust: je kan aandacht besteden aan aspecten van duurzaamheid;
- veilig: aandacht voor veilig handelen met de focus op preventie is noodzakelijk. Cf. basisprincipes van arbeidsveiligheid (eigen aan een interessegebied) zoals aspecten van werkpostschikking, veilig werken met toestellen en gebruik van veiligheidsinstructiekaarten, omgaan met scherpe voorwerpen, brandveiligheid, persoonlijke beschermingsmiddelen, voorkomen van ongevallen ...;
- hygiënisch: het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen hygiënisch handelen in het kader van een gezonde levensstijl (LPD 2) en hygiënisch handelen bij het uitvoeren van toepassingsgerichte opdrachten. Aspecten van hygiëne en veiligheid gaan vaak samen;
- ergonomisch: oog voor de lange termijn in het kader van preventie;
- economisch: kostprijs, budget ...

Als je op een kwaliteitsbewuste manier handelt, dan heb je ook inzicht in het waarom en het hoe van het handelen.

Wenk: Je kan leerlingen laten ervaren wat het uitvoeren van handelingen op medeleerlingen (een verzorging uitvoeren op anderen) voor hen betekent. In functie van oriëntatie naar de 2de graad is het belangrijk om met leerlingen te reflecteren, bv. wat voel ik? Wat denk ik? Wat doe ik? (LPD 9)

Wenk: Via de koppeling met LPD 6 kan je werken met creatieve opdrachten en inzetten op het [artistiek-creatief proces](#) (Gemeenschappelijk funderend leerplan).

Wenk: Sociaal en communicatief vaardig zijn bevordert een gezonde en persoonlijke levensstijl (positieve contacten, zich verbonden voelen, zich uiten ...). Je kan dit leerplandoel combineren met LPD 6 of 8.

LPD 4 + De leerlingen illustreren [aspecten van identiteit](#) die worden geaccentueerd in de eigen persoonlijke levensstijl.

Wenk: Je kan volgende onderwerpen aan bod laten komen: gewoontes, trends, kledij, (lichaams-)accessoires, hypes, imago, vrijetijdsbesteding ... en onderwerpen benaderen vanuit de verschillende interessegebieden waarbij je inspeelt op de diversiteit in de klas.

Wenk: Je kan met leerlingen reflecteren (LPD 9) over wie men is en wil zijn in relatie tot anderen. Leerlingen kunnen ook reflecteren over de boodschap die zijzelf of anderen overbrengen via kledij, accessoires ...

Wenk: Je kan dit leerplandoel in samenhang zien met LPD 8 en aandacht besteden aan aspecten van [visuele communicatie](#).

LPD 5 De leerlingen illustreren hoe verschillende factoren hun keuzes met betrekking tot een gezonde en persoonlijke levensstijl beïnvloeden.

Wenk: Je werkt best met casussen of gesimuleerde situaties. Op die manier houd je rekening met de mogelijkheden en de situatie van kwetsbare jongeren in de klas bij het uitwerken van dit leerplandoel.

Wenk: Volgende invalshoeken kan je vanuit de leefwereld van de jongeren aan bod laten komen:

- hoe beïnvloedt het beeld over lichamelijke het denken en gedrag van mensen: lichaamsbouw, gender, leeftijd, seksualiteit, lichaamszorg, risicogewoonten ...;
- impact van reclame en influencers op koopgedrag van jongeren;
- impact van regelgeving op keuzes in verband met gezondheid (hygiëne, veiligheid);
- impact van cultuur of levensbeschouwing op vlak voeding, relaties, kledij, lichaamsversiering ...;
- impact van eigen gezondheid zoals allergie ...;
- impact van armoede/budget;
- impact van groepsdruk;
- impact van ecologie;
- ...

Wenk: Je kan samen met leerlingen reflecteren over een onderwerp of je kan hen eigen mening leren onderbouwen.

LPD 6 De leerlingen passen op een kwaliteitsbewuste en creatieve manier vaardigheden toe om aspecten van een persoonlijke levensstijl in hun leven en omgeving te integreren.

Wenk: Je kiest voor toepassingsgerichte (deel)opdrachten die in een beperkte onderwijstijd te realiseren zijn. Inspiratie voor activiteiten vind je [hier](#). In de eerste graad voeren leerlingen activiteiten uit met een lage moeilijkheidsgraad, aan de hand van duidelijke instructies en onder directe begeleiding van de leraar.

Wenk: Het interessegebied lifestyle kan je op een creatieve manier verkennen. Bij het verkennen kan je inzetten om op aspecten van het [artistiek-creatief proces](#) zoals het gebruiken van verbeelding bij de inspiratiefase of je kan bij het presenteren van een resultaat inzetten op aspecten van verschillende vormen van communicatie zoals [visuele communicatie](#) (Gemeenschappelijk funderend leerplan).

Wenk: In functie van LPD 3 leren leerlingen kwaliteitsbewust handelen. Daar kan je ook op inzetten bij dit leerplandoel. Expressieve opdrachten kunnen ook in relatie staan tot gezondheidsvaardigheden (welbevinden).

Wenk: Je kan via dit leerplandoel bij leerlingen een onderzoekende houding ontwikkelen:

- ontdekken van eigenschappen door creatief gebruik van materialen;
- verkennen van het onderscheid tussen professioneel en persoonlijk gebruik van materialen en benodigdheden;
- herkennen van kleuren, stijlen, vormen die modebepalend zijn.

Wenk: Je kan werken vanuit thema's en zo het samenspel tussen verschillende interessegebieden bevorderen:

- thema feest: feestelijke maaltijd, feestkledij, accessoires; kapsels en make-up;
- thema duurzaamheid: verspilling tegengaan (meten is weten), bezoek kringwinkel, keuzes maken, globaal-lokaal;
- thema upcycling en recycling; bezoek kringwinkel, enkel werken met reeds gebruikte materialen;
- thema ‘iedereen is anders’: kleding, levensbeschouwing, gewoontes;
- ...

4.2 Sociaal gedrag en maatschappelijke verschijnselen

Doelen vanuit regelgeving

LPD 7 De leerlingen observeren mensen en hun gedrag door gebruik te maken van alle zintuigen.

Wenk: Je kan gedrag observeren met behulp van een [kijkwijzer](#).

Wenk: Dit leerplandoel leent zich ertoe om het onderscheid te maken tussen feit en mening: observeerde je hetzelfde gedrag als je medeleerlingen (zelfde feit(en))? Is wat je ziet gekleurd door wat je voelt of wat je denkt?

Extra: De leerlingen toetsen het geobserveerde gedrag aan een [theoretisch kader](#). Door middel van een [werkmodel](#) kan je leerlingen observatiecriteria gebaseerd op theoretische kaders aanreiken. Leerlingen leren waarom een bepaald kader wordt gebruikt.

LPD 8 De leerlingen passen sociale en communicatieve vaardigheden toe.

Wenk: In functie van het oriënteren van leerlingen kan je verschillende (sociale) situaties uit de eigen persoonlijke leefwereld aan bod laten komen: situaties uit de eigen klas, samenwerken, contact met verschillende leeftijdsgroepen, verschillende betekenisvolle contexten eigen aan de interessegebieden, communiceren via (sociale) media, conflicten, samen maaltijd nemen ...

Wenk: Je kan als leraar ook aandacht besteden aan andere aspecten van communicatie zoals [visuele communicatie](#) (LPD 6).

Wenk: Je kan vanuit vragen verschillende aspecten van lichaamstaal verkennen: lichaamshouding, gebaren, stem, gezichtsuitdrukking, haardracht, (lichaams)versieringen (tattoos, piercings ...), accessoires en kledij, materiële bezittingen ...

LPD 9 De leerlingen passen reflectievaardigheden toe.

Wenk: Leerlingen ervaren dat reflecteren verschillende doelen kan hebben en dat er verschillende methodieken en modellen bestaan om te reflecteren. Variatie is aangewezen. Leren reflecteren is niet gemakkelijk en vraagt dus om een sterke begeleiding. Zo kan je bv. met leerlingen reflecteren over thema's en situaties (inhoudsniveau), over het eigen handelen, het proces, de eigen beleving of over de samenwerking met andere leerlingen (peer-evaluatie) ...

LPD 10 De leerlingen illustreren actuele verschijnselen die het samenleven beïnvloeden vanuit persoonlijk en maatschappelijk perspectief.

Wenk: Je kan werken rond onderwerpen uit de actualiteit: invloed van de digitale en virtuele wereld op het samenleven, armoede, vluchtelingen, invloed van technologische ontwikkelingen binnen de verschillende interessegebieden, drempels voor mensen met een beperking om in de maatschappij te integreren (bv. toegankelijkheid van openbare plaatsen), duurzaamheidsaspecten zoals voedselverspilling (bij het productieproces; bij aankoop; voor, tijdens en na consumptie), verpakkingsarm consumeren, wegwerpcultuur, fairtrade, invloed van influencers, vloggers, gamers, rolmodellen ...

Wenk: Leerlingen in de eerste graad zijn volop zoekende naar hun identiteit. Als deze onderwerpen leerlingen persoonlijk raken of onzeker maken, is het belangrijk dat je aangeeft waar ze met hun onzekerheden of vragen terecht kunnen.

LPD K 1 Leerlingen exploreren initiatieven van een sociaal engagement.

Wenk: Je kan leerlingen initiatieven in de eigen leef- of schoolomgeving laten exploreren.

Wenk: Je kan met leerlingen reflecteren (LPD 9) over de waarden en overtuigingen van waaruit het engagement vertrekt, of het initiatief een lokale of globale focus heeft, op welke doelgroep men zich richt, of het een doelgroep dichtbij of veraf betreft, of het initiatief gedragen wordt door een organisatie (NGO; lokale vrijwilligersorganisatie of burgerinitiatief ...) of door individuen ...

LPD K 2 De leerlingen participeren actief aan sociaal engagement.

Wenk: Rekening houdend met het pedagogisch project van de school, kan je vertrekken vanuit het verkennen van de doelgroep, brainstorm (LPD 11) ...

Wenk: Je komt in overleg met de leerling tot een afgebakende en duidelijke opdracht (tijd, budget, infrastructuur, onderwijstijd ...). Participeren aan sociaal engagement staat centraal en kan op verschillende manieren. Het is niet de bedoeling dat de leerlingen een volledig project zelfstandig uitdenken en uitvoeren. De leraar heeft een sturende rol om tot een haalbaar engagement te komen.

Wenk: Dit doel biedt mogelijkheden tot samenwerken en samen leren (LPD 8) . Ook samenwerken met leerlingen uit andere basisopties behoort tot de mogelijkheden.

Wenk: Het is belangrijk om rekening te houden met de concrete situatie en mogelijkheden van kwetsbare jongeren in de klas.

5 Ter inspiratie

Volgende activiteiten zijn haalbaar voor alle leerlingen en bieden hen kansen om via activiteiten te proeven van verschillende interessegebieden.

Activiteiten	Vaardigheden	Suggesties
Handen, gelaat en haar reinigen en verzorgen	<u>Dagelijkse zorg:</u> • Handen wassen • Knippen en vijlen van de nagels • Tandenvoetsen en flossen • Gelaat reinigen • Aanbrengen van dagelijkse verzorgingsproducten • Haren kammen en borstelen • Haren samen binden	Werken met dagelijkse verzorgende en beschermende producten Werken met tandplakverklitters Werken op verschillende haarlengtes, haarstructuren
Eerste hulp bij ongevallen	• EHBO-vaardigheden bij ongevallen inoefenen (LO LPD 9)	Gesimuleerde situaties
Eenvoudige maaltijden bereiden	• Samenstellen • Bereiden (rauw verwerken, garen in vocht of garen in vet) • Verkleiningstechnieken	Vlug-klaar-maaltijd, ontbijt, lunchpakket, hapjes, soep, slaatje, (bistronomie) ...
Onderhouden en opbergen van textiel	• Wassen • Drogen • Strijken • Kastklaar maken	gelinkt aan interessegebieden bv. tafellinnen bv. sportkledij (LO) ...
Expressieve en artistieke activiteiten	• Gevoelens, gedachten uiten	Meerdere artistieke vormen aan bod laten komen
Visueel communiceren	• Samenbrengen en combineren van diverse kleuren, vormen, objecten en materialen ... • Presenteren	Werken rond thema's, seizoenen... Via kledij of outfits, make-up en kapsels, producten, accessoires, interieur (sfeerscheping), moodboard, voeding en dranken presenteren, bord- en tafelschikking ...
Opruimen, reinigen en onderhouden	• Diverse opbergmogelijkheden	Nazorg gelinkt aan interessegebieden

	• Gebruiken van schoonmaakmiddelen en materialen • Droog of vochtig reinigen • De vaat doen	
Afvalverwerking	• Sorteren, hergebruiken, restverwerking ...	

Aanbod tot verbreding en verdieping in interessegebieden:

Volgende activiteiten m.b.t. een gezonde en persoonlijke levensstijl bieden leerlingen kansen voor verbreding en verdieping en vragen soms een specifieke uitrusting (in de klas, binnen de school, extern ...).

Activiteiten	Vaardigheden	Suggesties
Interessegebied lichaamszorg		<i>Niet alleen werken op zichzelf, maar ook verkennen hoe het werken op anderen aanvoelt</i>
Eenvoudige make-up uitvoeren	– Aanbrengen van make-upproducten: – FDT, poeder, oogschaduw, mascara, lippenstift	
Hand- en nagelverzorging	– Knippen van velletjes – Reinigen vrije boord – Polieren – Eenvoudige handmassage – Lakken	
Haarverzorging	– Wastechiek uitvoeren – Haren samen binden met haaraccessoires – Haren steilen – Eenvoudig verwerken van lang haar – Eenvoudige tijdelijke omvormingen van haren – Afwerkingsproducten en verzorgingsproducten	Werken op verschillende haarlengtes, haarstructuren Verkennen van materialen om in een professionele context mee te werken

Eerste hulp bij ongevallen	– EHBO-vaardigheden bij noodsituaties: CPR	Gesimuleerde situaties
----------------------------	--	------------------------

Interessegebied voeding		
Een eenvoudige maaltijd bereiden	– Mengen – Binden – ...	
Interessegebied lifestyle		
Een kledingstuk, accessoire of interieurelement realiseren	– Snijden van delen – De naaimachine gebruiken: stikklaar zetten, evenwijdig stikken, hechten, hoeken maken, zigzaggen	Een eerste aanzet doen om leerlingen een technische fiche of werktekening te leren lezen
Verwerking van verschillende materialen	– Knippen in stof of papier – Handnaaien zoals stiksteek, driegsteek, knoop aannaaien – Weven en knooptechnieken – Toevoegen van details, afwerkingen	
Geometrische vormen zoeken	– Schetsen – Manueel en digitaal tekenen van lijnen, vlakken en vormen – Uittekenen van een eenvoudig patroon	Gebruik maken van een eenvoudig digitaal tekenprogramma

6 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij de in het leerplan gebruikte begrippen. De verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Artistiek-creatief proces

Het artistiek-creatief proces bestaat uit een samenspel van 'beschouwen', 'creëren' en 'reflecteren' (Gemeenschappelijk funderend leerplan). In het artistiek-creatief proces wordt heen en weer gegaan tussen 'beschouwen' en 'creëren'. Bij het beschouwen van cultuur, in de brede betekenis van het woord, wordt vertrokken van een vraag waarop niet slechts één antwoord bestaat. Wanneer leerlingen creëren, wordt telkens teruggekoppeld naar het beschouwen. Creëren betekent ook diverse technieken uitproberen, materialen combineren. Kenmerkend voor het artistiek-creatief proces is dat creaties via trial en error worden opgebouwd. Het is een proces waarbij waarnemen, interpreteren, experimenteren en creëren elkaar afwisselen. In het artistiek-creatief proces is ook reflecteren (relatie met LPD 9) belangrijk.

Aspecten van identiteit

Aspecten van identiteit zoals lichamelijke, mentale, sociale, culturele en economische aspecten met aandacht voor leeftijd, gender, seksuele voorkeur, levensbeschouwing, sociale achtergrond, etnische achtergrond, thuistaal, lichamelijke en mentale mogelijkheden en beperkingen (inclusie) ... In het Gemeenschappelijk funderend leerplan leren leerlingen dat identiteit niet alleen meervoudig (gelaagd) is en wordt gevormd door een wisselwerking van deze aspecten, maar ook dynamisch is.

Gezondheid

De WHO definieert gezondheid als een toestand van lichamelijk, mentaal en sociaal welzijn. Het begrip gezondheid kan je best dynamisch benaderen.

Gezondheidsvaardigheden

Gezondheidsvaardigheid verwijst naar de individuele competenties die bepalen in welke mate iemand in staat is om greep te krijgen op de zorg voor de eigen gezondheid en zijn weg te vinden in zorgvoorzieningen. Dat veronderstelt de vaardigheid om informatie over gezondheid te verzamelen, te lezen, te horen en te begrijpen en doeltreffend toe te passen bij beslissingen over zijn gezondheid. (Gezondheidsraad, 2011).

Kortom, wanneer gezondheidsvaardigheden worden toegepast, veronderstellen we dat leerlingen zich informeren om de informatie vervolgens bewust toe te passen in dagelijkse contexten.

Kijkwijzer

Een kijkwijzer bevat richtvragen of criteria die je leerlingen aanbiedt om gedrag te observeren. Als leraar kan je je laten inspireren door theoretische kaders of door aspecten die je aanbod laat komen bij het uitwerken van LPD 7 en 9.

Theoretisch kader

Je kan werken met theoretische kaders die worden gehanteerd in de lessen van de algemene vorming. Bv. wanneer leerlingen werken met een kader om sociale rollen te onderscheiden (bv. Axenroos), kan je dat kader gebruiken om een werkmodel uit te werken. Andere mogelijkheden: onderscheid tussen gevoelens en gedachten, mijlpalen in de ontwikkeling, ondersteunende rollen (Lichamelijke Opvoeding), theorie over lichaamstaal (LPD 8), strategieën m.b.t. communiceren (Nederlands).

Visuele communicatie

Visuele communicatie is communicatie door middel van beelden, objecten, composities, gebaren of kleuren. Voorbeelden zijn: infographics, emoticons, cartoons, kledij, kapsels, accessoires, presentatievormen (etaleren, showen, verpakken, digitale presentatievormen ...).

Voedselveiligheid

Werk rond basisprincipes zoals scheiden van warm en koud, nat en droog, vuil en proper, tijd en ruimte.

Werkmodel

Kijkwijzer, richtvragen, stappenplan, instructiefiche ...

7 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

7.1 Infrastructuur

Een lokaal

- dat qua grootte en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

Afhankelijk van de keuze voor opdrachten vanuit bepaalde interessegebieden: het gebruik van een multifunctionele ruimte of vaklokaal voor het interessegebied met

- zone om handen te wassen;
- warm en koud stromend water;
- opbergmogelijkheden;
- voldoende stopcontacten;
- afvalsorteersysteem;
- toegang tot afvalruimte.

7.2 Materiaal beschikbaar in de infrastructuur

- Het aanwezig materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.
- Voldoende klein materiaal, gereedschappen, spiegels, elektrische apparaten en producten voor de toepassing van de voorziene activiteiten of opdrachten:

- onderhoudsmaterialen (nazorg);
- toegang tot wasmachine, droogkast, droogrek, strijkplank, strijkijzer;
- kookplaten en microgolf, toegang tot koelkast en diepvriezer;
- naaimachines.

8 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken

Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

9 Concordantie

9.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de doelen vanuit regelgeving voor de basisoptie Maatschappij en welzijn (MW) realiseren.

Leerplandoel	Doelen vanuit regelgeving
1+	-
2	MW 06
3	MW 01; MW 08; MW 09; MW 10
4+	-
5	MW 05
6	MW 01; MW 08
7	MW 07
8	MW 02
9	MW 03
10	MW 01; MW 04

9.2 Doelen vanuit regelgeving

MW 01	De leerlingen illustreren contexten waarin maatschappij en welzijn een belangrijke rol spelen zoals haar- en schoonheidszorg, mode en verzorging.
MW 02	De leerlingen passen sociale en communicatieve vaardigheden toe in de context van de onderwijsdoelen van de basisoptie.

MW 03	De leerlingen passen reflectievaardigheden toe in de context van de onderwijsdoelen van de basisoptie.
MW 04	De leerlingen illustreren actuele verschijnselen die het samenleven beïnvloeden vanuit persoonlijk en maatschappelijk perspectief.
MW 05	De leerlingen illustreren vanuit hun eigen levensstijl aspecten van gezondheid en lifestyle (verzorging, mode of lichaamszorg).
MW 06	De leerlingen tonen aan dat ze aspecten van gezondheid en lifestyle (verzorging, mode of lichaamszorg) integreren in hun leven en omgeving.
MW 07	De leerlingen observeren mensen en hun gedrag door gebruik te maken van alle zintuigen in contexten zoals haar- en schoonheidszorg, mode en verzorging.
MW 08	De leerlingen passen basisvaardigheden, -technieken en -materialen toe met betrekking tot gezondheid of lifestyle - in contexten zoals haar- en schoonheidszorg, mode en verzorging, gezondheid; - via opdrachten zoals samenstellen van een gezonde maaltijd, uitvoeren van een vaardigheid met betrekking tot dagelijkse lichaamsverzorging, het maken van een eenvoudig kledingstuk of interieurartikel.
MW 09	De leerlingen handelen methodisch bij het realiseren van een opdracht.
MW 10	De leerlingen handelen hygiënisch, veilig, ergonomisch, milieubewust en economisch bij het realiseren van een opdracht.

Inhoud

1	Inleiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.4	Differentiatie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.5	Opbouw van de leerplannen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2	Situering	6
2.1	Samenhang in de eerste graad	6
2.1.1	Samenhang met de algemene vorming	6
2.1.2	Samenhang met de basisopties	6
2.2	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Maatschappij en welzijn en het vormingsconcept	7
3.2	Krachtlijnen van het leerplan	7
3.3	Opbouw van het leerplan	8
3.4	Leerlijnen.....	8
3.4.1	Beginsituatie	8
3.4.2	Samenhang met de algemene vorming	8
3.4.3	Samenhang met de basisopties	9
3.5	Aandachtspunten.....	9
3.6	Leerplanpagina.....	10
4	Leerplandoelen	10
4.1	Persoonlijke en gezonde levensstijl	10
4.2	Sociaal gedrag en maatschappelijke verschijnselen	14
5	Ter inspiratie	16
6	Lexicon	19
7	Basisuitrusting	20
7.1	Infrastructuur	20
7.2	Materiaal beschikbaar in de infrastructuur	20
8	Glossarium	21
9	Concordantie	22

9.1	Concordantietabel.....	22
9.2	Doelen vanuit regelgeving	22